

Sociale Veiligheid Protocol

(anti pestprotocol)
Schooljaar 2024-202

De Koningin Julianaschool heeft als doel om haar leerlingen zo hoog mogelijk te laten klimmen naar een kleur die bij het kind past! De trap vormt een kleurrijke verscheidenheid, immers ook al onze leerlingen hebben hun eigen "kleur". Elke kleur mag er zijn, sterker nog: de trap is juist zo mooi door de verscheidenheid aan al die kleuren. Zoals je op de foto kunt zien heeft de trap geen leuning. Dit komt omdat wij (team, medeleerlingen en ouders samen) het kind de ondersteuning, lef, sociale veiligheid en vertrouwen geven om zelf te durven en kunnen klimmen. Aangestuurd en gesteund door ons: wij vormen de leuning en bieden houvast! Op de KJS besteden wij dan ook veel aandacht aan het zelfvertrouwen en het welbevinden van onze leerlingen. Als de leerling zich veilig voelt, gaat het klimmen beter en kunnen wij het maximale aan ontwikkeling bereiken.

Op welke wijze wij optimale veiligheid willen bieden en wat we binnen dit kader van elkaar kunnen verwachten, kunt u in het onderstaande document lezen.

Wat zegt de wet?

Wet Veiligheid op school

(bron: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/veilig-leren-en-werken-in-het-onderwijs/veiligheid-op-school>)

De wet tot wijziging van onderwijswetten regelt dat scholen zich inspannen om pesten tegen te gaan en de sociale veiligheid op school verbeteren. De wet geldt voor het basisonderwijs (bo), speciaal onderwijs (so) en voortgezet onderwijs (vo).

In de wet staat verder dat scholen:

- een sociaal veiligheidsbeleid moeten uitvoeren;
Op de Koningin Julianaschool hanteren we dit "anti-pestprotocol". Hierna te noemen Protocol Sociale Veiligheid. Daarnaast hanteert Stichting Fluenta een Veiligheidsbeleid en een protocol schorsen van een leerling. Deze documenten zijn ook van toepassing op Koningin Julianaschool:
[Protocol schorsen leerling.pdf](#)
[Schoolveiligheidsbeleid.pdf](#)
- twee taken binnen het onderwijsteam moeten beleggen. Er moet een aanspreekpunt zijn waar leerlingen en ouders pesten kunnen melden. Ook moet iemand het pestbeleid op school regelen. Dit kan dezelfde persoon zijn, maar dat hoeft niet;
Op de Koningin Julianaschool zijn de kanjercoördinatoren Sanne en Rianne. Interne vertrouwenspersonen zijn Carolijn en Saskia
- de beleving van veiligheid, de aantasting van die veiligheid en het welzijn van de leerlingen moeten meten. Zo is er altijd een actueel en representatief beeld van de situatie waar de school naar kan handelen. Meer informatie staat in de brochure 'Zorgplicht sociale veiligheid leerlingen op school';
Op de Koningin Julianaschool maken we 2x per jaar een schoolbrede analyse. Hoe we dit doen staat verderop in dit document beschreven.

Scholen zijn zelf verantwoordelijk voor de veiligheid op school. Ze beslissen hoe zij:

- het veiligheidsbeleid vormgeven;
- welke maatregelen zij nemen om de veiligheid te verbeteren;
- pesten tegengaan;
- hun personeel trainen bijvoorbeeld tegen agressie en geweld.

Doelen

- Leerlingen, leerkrachten, ouders en andere betrokkenen voelen zich veilig op de Koningin Julianaschool (sociaal, psychisch en fysiek);
- Leerlingen, leerkrachten, directie, kanjercoördinatoren en ouders weten wat ze kunnen doen ter preventie van onveilige situaties en hoe ze kunnen handelen als het toch onveilig wordt;
- De Kanjertraining heeft een structureel preventief karakter en daarnaast praktische handvatten. Dit is essentieel in het naleven van de visie van de Koningin Julianaschool (zie boven).

De uitgangspunten

School is bedoeld om te leren. Dit kan alleen als leerlingen zich veilig voelen op school. De visie en levenshouding van de Kanjertraining vormen het uitgangspunt van het veiligheidsbeleid op de KJS. We hebben een duidelijke visie op hoe we met elkaar omgaan en willen graag samen met ouders en kinderen zorgen voor een veilige school.

We willen te vertrouwen zijn

De meeste mensen willen te vertrouwen zijn. Op die manier willen we gezien, gehoord en begrepen worden. We gaan daarom uit van elkaars goede bedoelingen en kijken met vertrouwen naar elkaar en de kinderen. Ons uitgangspunt is daarbij dat je jezelf mag zijn. Doe je niet anders voor dan wie je werkelijk bent, zoals je bent is het goed. En daarmee ben je te vertrouwen.

Wij, leerkrachten en ouders, zijn samen het gezag van het fatsoen

We zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de opvoeding van de kinderen. Een goede opvoeding richt zich op fundamentele menselijke waarden zoals: liefde, vertrouwen, mededogen, toewijding, verantwoordelijkheid en betrokkenheid in de breedste zin van het woord. Daarom moeten wij, ouders en leerkrachten, duidelijke leiders zijn

voor kinderen: wij vertegenwoordigen het gezag van het fatsoen. We laten ons gedrag daarbij niet bepalen door negatieve gevoelens zoals angst, onmacht en ergernis. We zorgen voor een veilige sfeer door grensoverschrijdend gedrag op een nette manier zorgvuldig aan te pakken. Daarin werken we samen met elkaar.

We geven het goede voorbeeld

- De kinderen voelen zich veilig als wij het goede voorbeeld geven;
- We gaan respectvol met elkaar om;
- We spreken respectvol over elkaar en de kinderen, ook op sociale media;
- Indien zich een probleem voordoet of als we ons zorgen maken, dan overleggen we met elkaar;
- We zoeken een oplossing die goed is voor alle betrokkenen en die recht doet aan de situatie.

Voorwaarden

In gesprek met kinderen (en ouders) wordt de voorwaarde gehanteerd dat, binnen de kaders van de Nederlandse wetgeving, veel mag zolang je rekening houdt met elkaar. Jij hoeft je niet onveilig te voelen door het gedrag van de ander, en die ander hoeft zich niet onveilig te voelen door jouw gedrag. Kortom: je gedraagt je. Deze anderen zijn:

- Jouw klasgenoten en andere leerlingen op school;
- De leerkrachten, de directie, de ouders van andere kinderen;
- Jouw ouders, die trots op je kunnen zijn. Omdat jij iemand bent die te vertrouwen is. Als je iets vertelt, dan vertel je het hele verhaal en niet toevallig het belangrijkste stukje even niet;
- Mensen die op eenzelfde manier doen als jij, maar ook mensen die anders doen dan jij.

Het overzicht van de smileys nemen wij als uitgangspunt: "Het is prima dat jouw vrienden het leuk vinden wat jij bedenkt en doet, maar als de rest van de klas dat niet leuk vindt, evenals jouw juf of meester, (en jouw ouders als die erachter komen) dan gaan we dat niet doen op school".

Je blijft fatsoenlijk en je laat je niet bepalen door je uitdager(s): "Geef geen benzine aan vervelend lopende motortjes". Mocht een leerling zich niet willen houden aan de eenvoudige afspraken zoals weergegeven in de smileys, dan wordt dat met de ouders van het betreffende kind besproken. In dit gesprek wordt ervan uitgegaan dat de ouders met de school willen meedenken om een oplossing te zoeken die goed is voor het eigen kind, andere kinderen, de leerkracht, de school en de buurt. Op school trainen we dit:

Soms gaan leerlingen vervelend met elkaar om. Blijf rustig. Haal je schouders op. Sommige leerlingen zijn gewoon in de war. Maak je niet druk. Jammer dan. Kom je naar gedrag tegen? Zeg en doe dan dit:

- "Wil je ermee stoppen? Ik krijg een naar gevoel van jouw gedrag. Ik vind het vervelend dat je dit (schelden, achterna roepen, slaan enz.) doet".
- "Wil je er niet mee stoppen? Meen je dat?"
- "Zoek het uit. Hier heb ik geen zin in". Je haalt je schouders op en gaat iets gezelligs doen. Je blijft rustig, je blijft eigen baas (je laat je niet bepalen door een vervelend persoon) je doet als de witte pet. - Ga weg bij vervelend gedoe. Zoek een maatje, doe iets gezelligs, maak een kletspraatje met iemand anders. Op die manier kom je meestal van pesters af.
- Zorg ervoor dat je zelf geen benzine geeft. Ga je reageren dan wordt het alleen maar erger. - Stopt het niet? Dan ga je naar de leerkracht.

Motor en Benzine: alles wat aandacht krijgt, groeit

Leerlingen

Met de Kanjertraining leren we dat alles wat aandacht (benzine) krijgt, groeit.

Vervelend gedrag (motor) blijft doorgaan en krijgt status als kinderen mee lachen en erbij staan. We maken kinderen bewust van de benzine die ze (vaak onbedoeld) geven aan gedrag dat niet prettig of storend is. Zo leren kinderen sociale verantwoordelijkheid te nemen en ervoor te kiezen om geen benzine te geven.

In onveilige klassen bekrachtigen kinderen elkaar in negatief, te stoer gedrag. Pas wanneer kinderen leren om geen benzine meer te geven, als de norm verandert, dan valt er geen winst (status, populariteit) meer te behalen met negatief gedrag.

Leerkracht

De leerkracht probeert in de klas benzine (aandacht) te geven aan positief gedrag. De leerkracht spreekt benzinegevers aan: "Geef maar geen benzine". Hierdoor krijgt negatief gedrag minder aandacht (benzine) van de leerkracht.

Ouders

Wat kunnen ouders thuis doen?

Bevraag uw kind eens of het benzine geeft in de klas. Soms klagen kinderen thuis over vervelend gedrag van een klasgenoot. Het komt geregeld voor dat kinderen onbedoeld zelf benzine blijken te geven aan dit gedrag. Dit kan door erom te lachen, door ernaar te kijken maar ook door te klagen ("oohhh, stil nou eens, nouou, hou nou op..."). Dit houdt onbedoeld het gedrag in stand.

Waar geeft u thuis benzine aan? Lacht u om storend gedrag van uw kind, dan zal uw kind hiermee doorgaan. Spreekt u alleen uw kind aan op negatief gedrag, dan zal uw kind daarmee aandacht vragen. Geef daarom veel complimenten en benoem dus gedrag wat u prettig vindt. Dan zal dat gedrag versterkt worden.

Wat doen we als het mis gaat en hoe doen we dat?

Gedoe hoort erbij en is leerzaam

Het is normaal dat kinderen af en toe 'last' hebben van elkaar. Dit gebeurt thuis en op school. Ze willen spelen met hetzelfde speelgoed, ze willen rustig werken terwijl een ander door de klas roept. Ze willen met hetzelfde kind spelen maar niet met elkaar. Kortom: er ontstaat gedoe. Dit zijn voor kinderen allemaal leermomenten. In het volwassen leven moeten wij immers ook leren omgaan met onze behoeftes en die van anderen. We zullen onze grenzen en wensen moeten aangeven.

Hoe leren we kinderen om te gaan met gedoe?

Fase 1: kind heeft last van een ander

Vuistregel van de Kanjertraining op de Koningin Julianaschool:

"Jij zit in een klas met kinderen die te vertrouwen willen zijn. We leren kinderen om rustig aan te geven dat ze ergens last van hebben en te vragen of de ander wil stoppen".

Soms wordt een incident groter doordat kinderen het gedrag van een ander ervaren als pesten, en vervolgens agressief of klagerig reageren (richting klasgenoten, leerkrachten, ouders). Klasgenoten, leerkrachten en ouders kunnen dit onbewust versterken, bijvoorbeeld door agressief gedrag goed te keuren

("mep maar terug"), té veel medelijden te tonen of kwaad te spreken over het andere kind.

Tips voor leerkrachten en ouders:

- Ga na een conflict of gedoe geen rechter spelen om dader en slachtoffer te identificeren. Richt je op de toekomst: "Willen jullie het oplossen? Hoe zouden jullie dit de volgende keer anders kunnen doen?"
- Leer kinderen hoe je op een rustige, respectvolle manier zegt dat je last hebt van iemand. De woorden en toon moeten bij het kind zelf passen.
- Leer kinderen te stoppen met hun gedrag als een ander aangeeft er last van te hebben.
- Geef hierin zelf het goede voorbeeld. Hoe doet u als u last heeft van iemand in uw gezin, familie, vriendenkring, buurt? Welke gedragsvoorbeelden krijgen kinderen van u?
- Spreek met respect over andere kinderen, ouders en leerkrachten.
- Bespreek met kinderen het verschil tussen plagen en pesten.
- Leer kinderen de intenties van anderen te interpreteren. Een kind kan iets als een grapje bedoelen, maar een ander kan het als beledigend opvatten. Leer kinderen om te checken hoe de ander het bedoelde.

Fase 2: het storende gedrag gaat door

Vuistregel 2 van de Kanjertraining op de Koningin Julianaschool:

"Een motor kan niets beginnen, als het geen benzine krijgt. Word dus niet boos, ga niet huilen, ga niet in discussie. Laat de klasgenoot die vervelend doet kletsen en ga samen met een klasgenoot die je vertrouwt (maatje of buddy) iets anders doen. Als jij niet meer op het vervelende gedrag let, houdt het meestal vanzelf op. Gaat het toch door? Dan stap je naar een volwassene die kan helpen (juf, meester, pleinwacht, ouders)".

Vaak blijft het bij een incident, en is er géén sprake van structureel pesten.

Tips voor leerkrachten en ouders:

- Leer kinderen weg te lopen bij vervelend gedrag, en steun te zoeken bij leeftijdsgenoten. Voor sommige kinderen is dit een oefening in zelfbeheersing.
- Geef hierin zelf het goede voorbeeld. Laat u zich bepalen door negatieve personen in uw leven? Of besteedt u energie aan positieve zaken?
- Leer kinderen om hulp te vragen bij een volwassene als vervelend gedrag doorgaat. Bespreek het verschil tussen klikken en om hulp vragen. Ook kinderen van wie u het misschien niet verwacht, kunnen doen als een rode of zwarte pet.
- Vraag kinderen of het de bedoeling was om de ander bang, verdrietig, boos te maken of pijn te doen. Laat kinderen zelf nadenken over een oplossing die goed is voor alle betrokkenen.
- Problemen tussen kinderen die zich op school voordoen, worden op school opgelost. School betreft indien nodig de ouders daarbij. Spreek, ook als zich problemen voordoen, met respect over andere kinderen, ouders en leerkrachten.

Wat doen we preventief en hoe doen we dat?

Inhoud Kanjertraining

We bespreken en oefenen met gedrag door middel van de volgende materialen. Deze zijn van toepassing op de kinderen, maar net zo goed op ons als volwassenen. Omdat kinderen gedrag van ons nadoen, is het van belang dat wij (ouders en het team) het goede voorbeeld geven.

De petten

Om in gesprek te gaan over gedrag maken we vanuit de Kanjertraining gebruik van petjes met vier verschillende kleuren. Wanneer zich een probleem of stressvolle situatie voordoet hebben we een keuze om verschillend te reageren. We maken kinderen bewust van hun gedrag en oefenen met nieuw gedrag. Kinderen kunnen zo leren kiezen voor gedrag dat bij hen past en dat prettig is voor henzelf en de ander. Daarbij is het natuurlijk duidelijk dat elk mens de verschillende gedragingen in zichzelf herkent.

Wit

Wanneer je je gedraagt als een kanjer (met de witte pet) dan doe je als jezelf, je bent te vertrouwen en durft ook anderen te vertrouwen. Je toont respect voor jezelf en de ander. Jezelf zijn betekent ook: vervul de rol die bij je past. Dus moeder: wees moeder. Leerkracht: wees leerkracht. Je bent geen vriendje van het kind. En laat het kind ook kind zijn. Als we allemaal als onszelf doen, vanuit vertrouwen, kunnen we toch heel verschillend doen, ook in verschillende situaties.

Blauw-wit

Je kunt jezelf zijn in combinatie met de blauwe pet. De blauwe pet staat voor kracht. Dan reageer je op een prettig stoere manier. Je durft ruimte in te nemen. Je vertoont leiderschapsgedrag. Je geeft je grenzen aan. Je maakt plannetjes, toont initiatief. Zolang naast de blauwe pet ook de witte pet van het vertrouwen aanwezig is, is het gedrag prettig voor jezelf en de ander. Valt de witte kleur weg? Ik schop, sla en duw en maak nare en vervelende opmerkingen en speel de baas.

Ouders en leerkrachten laten met de wit-blauwe pet positief leiderschap zien. Ze durven grenzen te stellen en duidelijk te zijn vanuit het vertrouwen dat de meeste mensen het goed bedoelen.

Rood-wit

De rode pet in combinatie met de witte pet staat voor humor. Je maakt grapjes die leuk zijn voor iedereen. Je doet optimistisch, vrolijk, relativerend, luchtig, handelt met levensvreugde.

Valt de witte kleur weg? Dan maak ik vervelende grapjes, lach anderen uit en doe mee met de blauwe pet.

Voor ouders en leerkrachten betekent dit dat je humor gebruikt in je opvoeding en speels kunt zijn: je kunt spelen met kinderen en je kunt relativeren. Je toont optimisme en vrolijkheid

Geel-wit

Handelen we met de wit-gele pet, dan geven we ruimte aan de ander. We luisteren, zorgen, tonen interesse, zijn rustig, vriendelijk en bescheiden.

Valt de witte kleur weg? Dan doe ik zielig, ben altijd het slachtoffer en kijk naar de grond.

Voor ouders en leerkrachten betekent dit dat we betrokkenheid tonen, luisteren naar kinderen en willen weten wat hun behoefte is. We tonen empathie.

Alle kleuren petten hebben hun valkuil wanneer de witte pet van vertrouwen wegvalt. Als we niet meer met vertrouwen naar elkaar of naar onszelf kijken, komen we terecht in wantrouwen. Bij de ene persoon of in de ene situatie uit dit zich in te krachtig gedrag (blauwe pet), bij een ander in te onderdanig angstig gedrag (gele pet) en bij een ander in clownesk meeloopgedrag (rode pet). In klassen waar het vertrouwen wegvalt, ontstaat dit gedrag. De basis van vertrouwen moet dan weer worden teruggezet. Gelukkig blijken de meeste mensen dit graag te willen: we willen ons liever gedragen met witte pet dan zonder. We zijn 'de weg even kwijtgeraakt'. In klassen waar het vertrouwen wegvalt, ontstaat dit gedrag. De basis van vertrouwen moet dan weer worden teruggezet. Gelukkig blijken de meeste mensen dit graag te willen: we willen ons liever gedragen met witte pet dan zonder. In het aanspreken van kinderen gebruiken we pettentaal. Voorbeelden hiervan:

"Welke pet heb je nu op?" "Hoe kun je de witte pet erbij opzetten?" "Ik zie een heleboel witte petten!" "Wil je te vertrouwen zijn?" "Doe dan als de witte pet." De pettentaal helpt ons om zonder oordeel het kind op zijn gedrag aan te spreken.

Let op: we koppelen nooit een pet aan een kind. De petten gaan over gedrag, en gedrag kun je veranderen. Een kind doet als een rode pet op een moment, en is de rode pet niet. In rollenspelen gebruiken we de petten om te oefenen met gedrag. In de bovenbouw hebben we het steeds minder over de petten (en de bijpassende kleur) maar meer over het gedrag wat daar bij hoort.

Smiley Poster

Leerlingen

Welk gedrag willen we wel en niet op school? Waar ligt de grens? De smiley poster geeft hier handvatten voor. Wij willen kinderen leren om rekening met elkaar te houden. Let dus een beetje op de gevoelens van de mensen om je heen. Check even of de ander zich nog goed voelt bij jouw gedrag. Andersom geldt ook: het is jouw verantwoordelijkheid om aan te geven wanneer je je ergens niet prettig bij voelt. De meeste mensen bedoelen het goed, maar het gaat weleens mis. Je helpt de ander door je grens aan te geven: "Ik vind het vervelend als je ... doet. Wil je dat anders doen?"

Leerkrachten, ouders en directie

De smiley poster is ook van toepassing op de volwassenen rondom de leerlingen.

Wat mogen wij (school en ouders) van elkaar verwachten?

- Als we ons zorgen maken om een kind, dan overleggen we respectvol met de kinderen, ouders en de leerkracht. We geven elkaar feedback. Dat betekent dat we op het schoolplein of via internet niet slecht spreken over een ander: we gaan met die ander in gesprek. Kortom: We spreken met respect over en met elkaar.
- We zoeken een oplossing die goed is voor het kind, de klasgenoten, de ouders en de school. Soms bedoelt de ander iets goed, maar dan ervaar je het vervelend. We geven dan rustig onze grens, zodat de ander rekening met je kan houden.

Afsprakenposter

De KJS streeft een positieve, opbouwende sfeer na en doet dat binnen de kaders van de wet enerzijds en binnen het kader van de kanjerafspraken anderzijds. De school zet middels de Kanjerlessen in op het versterken van het onderling vertrouwen en het besef dat het goed is elkaar te helpen. Binnen dat kader speelt niemand de baas, we hebben plezier met elkaar, en ben je of blijf je niet zelig. Duidelijk wordt gesteld dat de leerlingen ten opzichte van elkaar niet de baas zijn. De leerkracht daarentegen is op school 'de baas/het gezag' en de ouders zijn dat thuis.

- De regels geven aan wat wij gewenst gedrag vinden. Aan het begin van het schooljaar zijn het de Gouden Weken waarin er veel aandacht is voor het creëren van een goede groepsdynamiek. Dit doen we onder andere door het stellen van klassenregels vast met betrekking tot het omgaan met elkaar (gebaseerd op de algemene schoolregels en de regels van de Kanjertraining). We vinden het belangrijk kinderen positief te benaderen; liever werken met complimenten dan met straf. Onderwerpen als veiligheid, omgaan met elkaar,
- Omgaan met verschillen, rollen in een groep, aanpak van ruzies, etc. komen regelmatig aan de orde. Er wordt gebruikgemaakt van verschillende (samen)werkvormen als kringgesprekken, het voorlezen of vertellen van verhalen, rollenspelen en andere spelvormen. Aan deze zaken wordt structureel aandacht besteed. Gemiddeld 1 x per week m.b.v. de Kanjertraining.
- Als school grijpen we actief in als er sprake is van pesten en plagen (zie bijlage). Voorkomen is beter dan genezen. Dit kan o.a. in projectvorm gebeuren, waarbij we het belangrijk vinden, om de kinderen te laten weten dat we positief gedrag waarderen. Terugkerende onderwerpen zijn meidenvrij en sociale media gebruik.
- Twee keer "meten" we de sociale veiligheid op de KJS. Dit doen we middels het sociogram van Somatics (gr 4 t/m 8) de Kanvas leerkracht lijst (gr 2 t/m 8) en een leerlingvragenlijst (5 t/m8). Vervolgens worden deze gegevens door de leerkrachten uitgewerkt en in het Groepsplan Gedrag verwerkt. Mogelijk met ondersteuning van de kanjercoördinator of een IB-er. De kanjercoördinator bekijkt deze gegevens ook en samen met de WMKPO Sociale Vragenlijst maakt een schoolanalyse.
- Wij volgen de leerlingen in hun ontwikkeling door ze regelmatig (minimaal drie keer per jaar) te bespreken met de IB-er van de school tijdens de zogenaamde leerlingbespreking
- Eens per twee jaar krijgen alle kinderen vanaf groep 4 een folder met informatie over de contactpersoon vertrouwenszaken. In de folder wordt uitgelegd wie dat is, waar zij te vinden is en wat zij voor de kinderen kan doen. De folder wordt uitgedeeld met een toelichting van de interne contactpersoon vertrouwenszaken zelf. In de groepen 1 t/m 3 wordt deze informatie mondeling aan de kinderen gegeven door de groepsleerkracht.
- Goed voorbeeld doet goed volgen. Het voorbeeld van de leerkrachten (en de ouders thuis) is ook hierbij van groot belang. Uit onderzoek is gebleken dat er minder gepest wordt in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar (respectvol en op basis van gelijkwaardigheid), waar verschillen worden geaccepteerd en waar conflicten en gevoelens van onvrede niet met geweld worden opgelost, maar worden uitgesproken. Agressief of intimiderend gedrag van leerkrachten, ouders en de leerlingen zal daarom op onze school niet worden geaccepteerd. Van alle betrokkenen wordt dan ook verwacht dat zij tegen dergelijke gedragingen duidelijk stelling nemen.
- Als een conflict zich tussen kinderen afspeelt dan zal de school kiezen voor een **oplossingsgerichte aanpak**. Dat wil zeggen: de school zoekt een oplossing die alle partijen (zo veel mogelijk) recht doet en borgt gemaakte afspraken.

Fase 3: iemand wordt structureel lastiggevallen vanuit een machtspositie: pesten

Definitie pesten

Wanneer een kind of groepje in een machtsverhouding steeds opnieuw een ander kind blijft lastigvallen (psychisch, verbaal of fysiek), spreken we van pestproblematiek. Bij plagen zijn de kinderen gelijk aan elkaar; er is geen machtsverhouding. De rollen liggen niet vast: de ene keer plaagt de één, de andere keer plaagt de ander. Het gebeurt zonder kwade bedoelingen en is daarom vaak leuk, plezierig en grappig.

Pesten kan heel schadelijk zijn en daarom moeten we samen zorgen dat het snel stopt. Hierbij gaat het om duidelijk begrenzen van ongewenst gedrag (van alle partijen) en het herstellen van het vertrouwen. Omdat ieder pestgeval weer anders is, staan hieronder een aantal vuistregels die wij hanteren.

Denk aan alle rollen binnen het pesten.

- Wij (het team en de ouders van het kind dat pest) keuren het pestgedrag af en er volgt een consequentie indien het doorgaat. Hierbij wordt pestgedrag omgebogen in positief en betrokken gedrag in de klas.
- We leren kinderen verantwoordelijkheid te nemen en een positieve rol te spelen voor elkaar. We leren buitenstaanders (klasgenoten) het pestgedrag niet te bekrachtigen. Kinderen leren een goede vriend te zijn van de pester: help je vriend door hem weg te halen uit het pesten en met hem iets anders te gaan doen (anti-pestposter in het digibordmateriaal). Als omstanders / buitenstaanders niet ingrijpen, stemmen ze impliciet in met pesten.
- Kinderen die gepest worden oefenen om duidelijk hun grens aan te geven, geen benzine te geven, erbij weg te gaan en naar een maatje te gaan. Werkt het niet, dan ga je naar het aanwezige gezag.
- Klasgenoten hebben allemaal maatjes. We leren kinderen hoe je een goed maatje kan zijn voor iemand die last heeft van een ander. Wees zelf te vertrouwen, geef geen benzine aan pestgedrag en ga samen iets anders doen.

Betrek de context.

- Het betrekken van ouders bij de normvorming en het groepsproces is van groot belang, dit versterkt het WIJ-gevoel. Kinderen luisteren in de eerste plaats naar hun ouders. Ouders helpen hun kind door met vertrouwen te spreken over klasgenoten, ouders en de school.
- De groepsnorm is van grote invloed op pesten. De groepsnorm moet zijn dat we onze eigen status/populariteit niet versterken op een manier die ten koste gaat van een ander. Deze groepsnorm wordt versterkt door te werken aan het onderling vertrouwen in de groep, zoals beschreven onder "Wat doen we preventief en hoe doen we dat?" We leggen de focus daarbij op:
 - Wat gaat er goed in de klas?
 - Wat willen we verbeteren in de klas?
 - Welke kwaliteiten waarderen we bij elkaar?
 - Wat wordt ons plan?
 - Hoe kunnen we elkaar helpen?
 - Indien nodig, betrekken wij de wijkagent

We (team en ouders) letten op de manier waarop we dit doen. Onze leidraad:

Wij willen dat iedereen zich veilig voelt op school. Er is daarom geen excuus voor wangedrag. We delen kinderen niet in in daders en slachtoffers. Pesten is een complex probleem waarbij daders en slachtoffer niet altijd te scheiden zijn en soms een en dezelfde persoon is. Kinderen worden niet in hun kracht gezet door ze te labelen als dader of slachtoffer. De 'dader' wordt dan negatief bekeken (met wantrouwen) en doet dan al snel iets fout in de ogen van anderen. Het 'slachtoffer' wordt dan als zwak bestempeld, en wordt niet aangesproken op zijn of haar (veer)kracht. **Hoe dan wel:**

- We zoeken een oplossing die goed is voor alle betrokkenen.
- We blijven met respect spreken over en met elkaar.
- Wij (ouders en team) geven hierin het goede voorbeeld.

Wij kunnen ook de handvatten en tips gebruiken van Fase 1 en 2, zoals hierboven omschreven.

De rol van leerkrachten, ouders en directie bij grensoverschrijdend gedrag

Wat is grensoverschrijdend gedrag?

- Grensoverschrijdend gedrag kan op verschillende manieren plaatsvinden: verbaal, fysiek, materieel. Het kan bijvoorbeeld gaan om pesten, agressief gedrag, spullen kapot maken of stelen, discriminatie en seksuele toenadering of –intimidatie. Het gedrag kan zowel opzettelijk als onopzettelijk zijn, maar degene die ermee wordt geconfronteerd, ervaart het als ongewenst en onaangenaam.
- Elke situatie van grensoverschrijdend gedrag staat op zichzelf en is situationeel/contextueel en vraagt een eigen afweging en aanpak. Wat bij het ene kind goed werkt, werkt bij het andere kind averechts. Toch zijn er wel wat vuistregels te creëren.
- Een school is een plek om te leren, daar moet het dus veilig zijn. Binnen de school moet de nadruk liggen op vertrouwen, maar dat kan alleen bestaan als er helder en duidelijk gezag is. De smiley poster geeft hiervoor een duidelijk kader: het moet goed zijn voor jou en de ander. We willen het vaak wel goed doen, maar het gaat soms weleens mis.

Fysieke veiligheid in gevaar?

Als een kind of ouder grensoverschrijdend gedrag vertoont, is het eerste wat van belang is: Is de fysieke veiligheid in het geding van de leerkracht, het kind of de omstanders?

Voorbeelden zijn: schaar gooien door de klas, met een mes dreigen, agressie, dreigen met een waakhond loslaten etc. In dat geval gaan we niet eerst begrijpen en rustig in gesprek, het is dan een kwestie van handelen en grenzen stellen. Veiligheid staat voorop. Een optie zou dan kunnen zijn dat de leerkracht met de hele klas de ruimte verlaat. De leerkracht stuurt een andere volwassene naar het kind toe om het kind tegen zichzelf te beschermen. Het heeft altijd de voorkeur om van kinderen af te blijven als leerkracht. Indien er echter geen alternatief is, is het ook de plicht om in te grijpen om gevaar te voorkomen. Dus vechtende kinderen uit elkaar nadat je duidelijk hebt gezegd: Uit elkaar nu!

Denk bij schade ook aan herstelrecht:

Voorbeelden:

- Fysiek iets aangedaan: knuffel geven
- Iets stuk gemaakt: koop een nieuwe
- Uitgescholden: excuusbrief schrijven
- Weglopen: tijd inhalen
- Racisme: werkstuk maken over tweede wereldoorlog

Bij fysieke onveiligheid is er altijd een nagesprek met de ouders van de leerling. Daarbij gaan we op zoek naar: Is hier sprake van onwil of onmacht? In beide gevallen verwachten we echter dat ouders het gedrag ondubbelzinnig afkeuren. Doen ouders dit niet, dan gaat deze leerling naar een andere klas tot de rust, veiligheid en het vertrouwen binnen de klas voldoende is hersteld.

Onmacht versus Onwil

De Kanjertraining heeft als uitgangspunt dat kinderen zich niet willen misdragen, maar het gaat weleens mis. Dat is niet erg, daar leren ze van. Toch zijn er soms kinderen die zich wel willen misdragen. We maken dan ook een onderscheid tussen onmacht en onwil in de aanpak van grensoverschrijdend gedrag.

Bij sommige kinderen is het moeilijk uit te maken of er sprake is van onmacht/onvermogen/beperking of onwil. De Julianaschool is van mening dat hier een 'streng' onderscheid in moet worden gemaakt. Dit onderscheid zit door de hele Kanjertraining heen.

Onmacht

Kinderen die zich misdragen, maar dat niet willen, worden ondersteund en geleerd hoe zij zichzelf kunnen beheersen. Dat vindt plaats in samenwerking met de ouder(s) van deze leerling. Het kan zijn dat een kind het moeilijk heeft met zichzelf of met de omstandigheden waarin het verkeert. Maar desondanks probeert het kind er iets van te maken. Zo zijn er kinderen met onvermogen zoals autisme, ADHD, moeilijke (gezins)omstandigheden of andersoortige beperkingen die ondanks hun onvermogen er alles aan doen om zich aanvaardbaar te gedragen. Dat het misgaat is niet erg. Het zijn leermomenten.

Wat kan helpen?

- Met ouders en kinderen moet worden besproken dat onvermogen, beperkingen en omstandigheden geen vrijbrief zijn voor wangedrag. Ook dit kind moet leren zich fatsoenlijk te gedragen zodat klasgenoten zich veilig voelen. Als ouders tegen hun kind blijven zeggen dat hij/zij er niks aan kan doen, dan krijgt het kind een vrijbrief om zich te misdragen. De inzet, de motivatie, de urgentie is nodig om het kind ander gedrag te leren.
- Een groot deel van kinderen met gedragsproblemen (75%) heeft moeite met het begrijpen van taal. Dit wordt vaak over het hoofd gezien. Pas je taalgebruik dus aan.
- Ouders en leerkrachten geven (op een rustig moment) inzicht in de gevolgen van het gedrag van het kind: "Als je zo doet, gebeurt er dit (kinderen willen niet meer met je omgaan/ kinderen worden bang van jou/we kunnen niet werken in de klas, dus je moet uit de klas". Hierdoor raken kinderen gemotiveerd om anders te reageren. Het reguleren van emoties begint bij de motivatie.
- Ouders en leerkrachten stellen helpende vragen: "Wil jij je zo gedragen?" "Wil jij dat ik/wij jou zien als...? Hoe ga je het de volgende keer doen? Hoe herstel je de emotionele en/of materiële schade?" "Kunnen we op deze manier weer verder met elkaar?"
- We geven duidelijke instructie welk gedrag we wel van het kind willen zien. Dus niet wat niet, maar vooral wat wel.
- Kind uit omgeving halen, soms juist bij leerkracht houden.
 - Omstanders wegsturen;

- Kind voorbereiden op nieuwe situaties voordat de hele klas instructie krijgt.
- Coachingsgerichte benadering: voordoen is nadoen, "je bent de moeite waard maar dit gedrag kan niet", op zoek gaan naar de oorzaken/triggers, alternatieven bedenken en oefenen hoe je anders zou kunnen reageren
- Leerkracht/IB en ouders gaan in gesprek en zoeken de ondersteuning in de vorm van een MDO waarbij het samenwerkingsverband (ProfiPendi) en Geynwijs ook aansluit. Daar onderzoeken we of we genoeg informatie over deze leerling hebben, en wat er voor nodig is om dit kind te kunnen ondersteunen in zijn/haar onderwijs/ontwikkelbehoefte. Dit is maatwerk en in het belang van het welzijn van de leerling.

Onwil

Heeft een kind de opvatting dat het zich niet fatsoenlijk wil gedragen en met niemand rekening wil houden, dan reageert de school grensstellend. Ouders worden betrokken bij het feit dat hun kind het verlangen heeft zich te willen misdragen. De mentaliteit van een kind is immers de verantwoordelijkheid van de ouders. Het is cruciaal nu in het gesprek met de ouders expliciet te vragen:

Keurt u als ouder dit gedrag goed? Wilt u dat uw kind morgen weer zo reageert?

Als ouders reageren vanuit "nee, maar...", waarin er een opsomming van redenen voor het gedrag komt, zal verwezen worden naar de Smileyposter, met de vraag of het de bedoeling is dat hun kind andere kinderen lastigvalt. De meeste ouders willen dit niet.

De neiging ontstaat soms om alle omstandigheden rondom het kind te gaan aanpassen (beter toezicht, andere kinderen en de leerkracht moeten anders doen). Wanneer het echter om onwil gaat, kan de omgeving helemaal worden aangepast, maar wil het kind zich nog steeds niet fatsoenlijk gedragen. Vandaar deze bovenstaande vraag aan de ouders: Keurt u dit gedrag goed?

Als ouders daarop aangeven dat ze het gedrag afkeuren, dan moeten ouders dat duidelijk tegen hun kind zeggen.

School heeft de steun van ouders nodig om hun kind bij te sturen. In de praktijk blijkt:

- Kinderen die handelen uit onvermogen, zijn goed te corrigeren als hun ouders goed samenwerken met de leerkrachten.
- Kinderen die handelen uit onvermogen zijn moeilijk te corrigeren als hun ouders dat onvermogen als excuus voor vertoond wangedrag gebruiken.
- Kinderen die zich willen misdragen zijn snel te corrigeren (omdat er geen onvermogen meespeelt) als ouders op dezelfde lijn zitten als de school. Kinderen die zich willen misdragen, zijn niet te corrigeren als ouders het een probleem van school vinden.

Samenwerking

School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Ook ouders hebben dus de verantwoordelijkheid om een pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen: het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders andermans kind een lesje gaan leren, met als doel de problemen van het eigen kind op te lossen. Bij problemen van pesten of agressie zullen de leerkrachten, directie en ouders hun verantwoordelijkheid nemen en overleg voeren met elkaar, met het doel een goede oplossing te vinden die ook in de toekomst houdbaar is. Voorbeeldgedrag van leerkrachten en ouders is van groot belang. Er zal minder worden gepest als er duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar (fatsoensnormen), waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met verbaal of fysiek geweld worden opgelost. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en leerlingen wordt niet geaccepteerd. Alle betrokkenen nemen duidelijk stelling tegen dergelijke gedragingen.

Wat als ouders een andere opvatting hebben over gedrag dan op school? Ouders vinden dat hun kind het recht heeft om agressief voor zichzelf op te komen. Het kind mag zich onfatsoenlijk gedragen ten koste van andere kinderen, leerkrachten, ouders of de school. Kortom, de rode kant van de smiley poster wordt goedgekeurd door de ouders. Dan volgt er per omgaande een oudergesprek.

Oudergesprek

Opmerking: De Koningin Julianaschool realiseert zich dat leerlingen die grensoverschrijdend gedrag laten zien eigenlijk een hulpvraag hebben. We nemen binnen dit kader verantwoordelijkheid en zullen alles wat binnen de mogelijkheden ligt, inzetten om tot een passende oplossing te komen wat dit kind recht doet.

Het gesprek met de ouder wordt oplossingsgericht gevoerd en hanteren we volgende criteria:

- School is een leerinstelling. De school beschermt het leerproces tegen kinderen en ouders die het leerproces ernstig belemmeren.
- School beschermt de leerlingen en de leerkrachten tegen grensoverschrijdend gedrag van een enkele medeleerling en/of een enkele ouder. Een leerkracht kan op deze manier weer gewoon lesgeven, en vervalt niet in de functie van rechercheur (wie is dader en wie is het slachtoffer); aanklager (jij bent de dader); verdediger (van het slachtoffer); rechter en gevangenisbewaarder, waarbij een enkele ouder in de hoogste boom klimt als in "deze rechtsgang" iets mis gaat.
- We hebben alle respect voor de regels die u thuis hanteert, daar bent u immers de baas. Maar op school hebben wij aanvullende regels, deze bepalen wij.
- Nadien u kiest voor onze school, moet u tegen uw kind zeggen dat hij zich op school aan de schoolregels moet houden.
- Wilt u ons helpen? Als alle kinderen voor zichzelf opkomen op de manier die u wenst, dan kunnen wij de veiligheid niet garanderen op school.

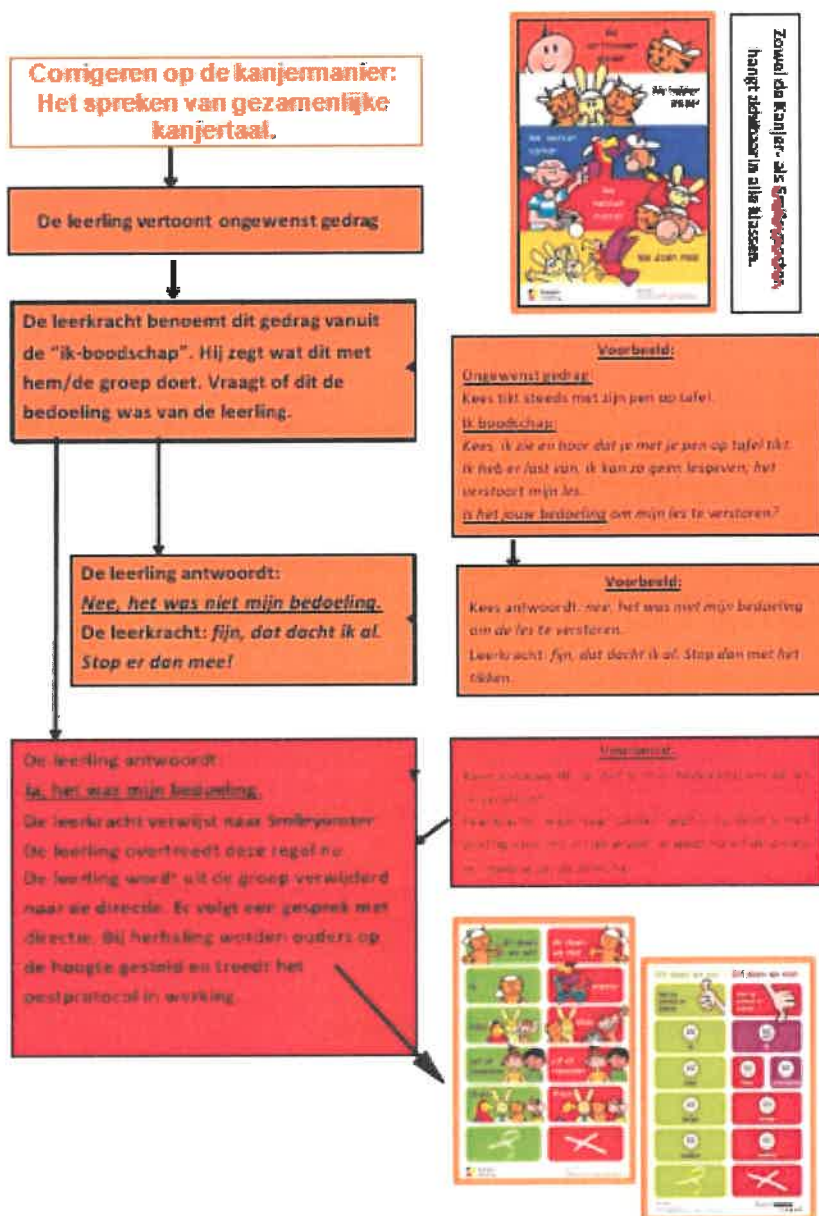
- Als u niet wilt dat uw kind zich aan de schoolregels houdt, dan ervaren we geen vertrouwen van uw kant meer en is er geen plek meer op deze school. Dan moet u zoeken naar een school die beter aansluit bij uw wensen.

Komen ouders en school er niet met elkaar uit uit dan hanteren we het protocol vanuit Fluentia

<https://www.fluentia.nl/organisatie/documenten-en-regelingen/>

Op welke manier corrigeert de leerkracht op school?

- De Koningin Julianaschool zet (o.a. middels de Kanjerlessen) in op het versterken van het onderling vertrouwen en het besef dat het goed is elkaar te helpen. Binnen dat kader speelt niemand de baas, hebben we plezier met elkaar, en ben je of blijf je niet zelig. Duidelijk wordt gesteld dat de leerlingen ten opzichte van elkaar niet de baas zijn. De leerkracht daarentegen is op school "de baas/ het gezag" en de ouders zijn dat thuis.
- De leerkracht gaat ervan uit dat mensen, dus ook kinderen, elkaar niet dwars willen zitten. Kinderen hebben niet de bedoeling om vervelend te doen. In een conflict wordt daarom gevraagd naar de bedoelingen van het kind. Als een conflict zich tussen kinderen afspeelt, dan zal de school kiezen voor een **oplossingsgerichte aanpak**. Dat wil zeggen: de school zoekt een oplossing die alle partijen (zo veel mogelijk) recht doet en borgt gemaakte afspraken. Een oplossingsgerichte aanpak is te onderscheiden van een wraak- en haat gerichte aanpak (vormen van bedreiging en kwaadsprekerijen) of een zeurgerichte aanpak (indirecte kwaadsprekerijen en slachtofferschap). Kortom: doe elkaar recht.
- Bij grensoverschrijdend gedrag hanteert de Julianaschool het volgende stappenplan:

Melding/klacht van de ouder met betrekking tot gedrag

Welke stappen nemen we als een ouder komt met een melding/klacht met betrekking tot ongewenst gedrag van een andere leerling(en)?

Incident buiten schooltijd

- Ouder licht melding/klacht toe
- Leerkracht stelt vraag:

Wat verwacht je van de school?

- Antwoord: niets, wilde het kwijt, bedanken voor het gesprek, goed dat je het weet
- Antwoord: school moet dit oplossen, lijn van de school vertellen:

- School lost problemen tussen kinderen die buiten schooltijd zijn ontstaan niet op.
- We kunnen ouders adviseren om met een andere ouder/hulpinstantie of dergelijke contact op te nemen. Rond dit soort gebeurtenissen spelen veelal emoties/gevoelens. We kunnen dingen, die na schooltijd spelen, niet op school terug laten komen, omdat feiten ontbreken (we waren er niet bij). Het ligt niet binnen onze mogelijkheden om hier tijd/energie in te steken.
- Uitzonderingen: ernstige bedreigingen (bijvoorbeeld via WhatsApp moet aantoonbaar zijn).

Incident tijdens schooltijd

- Ouder licht melding/klacht toe
- Leerkracht stelt vraag:

Wat verwacht je van de school?

- Antwoord: niets, wilde het kwijt, bedanken voor het gesprek, goed dat je het weet
- Antwoord: school moet dit oplossen, lijn van school vertellen:

- Uitleggen schoolbeleid: Als kinderen op school zich niet houden aan regels/afspraken en er doet zich een conflict voor, dan mogen ouders/kinderen erop rekenen dat de leerkracht dit op een goede manier bespreekt en oplost.
- We koppelen dit terug aan de ouder(s) als mededeling.

Wat wordt van u als ouder verwacht?

Het oplossen van conflicten tussen kinderen is zelden een probleem, als de basis van het voorgaande met elkaar wordt overlegd. Van de ouders wordt verwacht dat zij zich aan de volgende vuistregels houden:

- U oefent zelfbeheersing. Dat betekent dat u het recht niet heeft andermans kind, een andere ouder of leerkracht verbaal of fysiek te overdonderen/aan te vallen. Het wordt helemaal een drama als u zich misdraagt in aanwezigheid van andere kinderen.
- U spreekt in positieve zin over andermans opvoeding en andermans kind. Dat doet de school ook over u en uw kind. Kunt u dat niet, dan houdt u uw mond.
- Als u zich zorgen maakt over het welzijn van uw kind of het welzijn van andermans kind, dan overlegt u met school. Uitgangspunt daarbij is dat u in gesprek gaat met het doel een oplossing te zoeken die goed is voor u en uw kind, maar ook goed is voor de andere kinderen. De school is hierin uw medestander.
- Als ouder kent u het verschil tussen overleggen waarin zorg wordt gedeeld/een oplossing wordt gezocht, en kwaadsprekerij/achterklap.

Leerkrachten, medezeggenschapsraad en directie van de Koningin Julianaschool onderschrijven gezamenlijk dit Sociale Veiligheid Protocol, door dit door hun vertegenwoordigers te ondertekenen.

Dit Sociale Veiligheid Protocol wordt vervolgens jaarlijks in de teamvergadering en MR besproken.

Instemming

Datum: september 2024

Efraim Smit (voorzitter MR)

Namens de MR Koningin Julianaschool Nieuwegein

Heleen Hoogenberk (directeur)

Namens team Koningin Julianaschool Nieuwegein

Aanvullende relevante informatie

Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen:

- leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de (zwijgende) groep);
- teamleden (leerkrachten, directie, IB-er en onderwijs ondersteunend personeel);
- ouders/verzorgers (hierna genoemd: ouders).

De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp als zodanig structureel (minstens tweemaal per schooljaar) met de kinderen bespreekbaar gemaakt worden. Daarnaast dient de school met de kinderen regels vast te stellen.

Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders en/of kinderen) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen.

Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen toch (weer) de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak.

Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert, is het mogelijk om de interne contactpersoon vertrouwenszaken in te schakelen. Deze kan het probleem (mee) onderzoeken, deskundigen raadplegen en waar mogelijk het bevoegd gezag adviseren. Iedere school heeft een interne contactpersoon vertrouwenszaken aangesteld.

Plagen of pesten

Wanneer is er nu sprake van plagen en wanneer is er sprake van pestgedrag? Het is belangrijk om het verschil duidelijk te hebben, ook voor de kinderen zelf. Het meest eenvoudige onderscheid is deze:

Plagen gebeurt in het zicht van de leerkrachten. Pesten gebeurt achter de rug van leerkrachten.

Daarom weet een leerkracht zelden uit zichzelf wat er zich precies afspeelt tussen de kinderen onderling. De leerkracht moet hierover worden geïnformeerd door de leerlingen zelf.

Definitie van pesten: Een kind wordt gepest wanneer deze herhaaldelijk last heeft van negatieve acties van een ander (fysiek, verbaal of psychologisch, direct of via internet of mobiel) die op hem of haar zijn gericht, en waarbij de macht ongelijk is verdeeld.

De Kanjertraining gaat ervan uit dat in de meeste gevallen dat een kind zich gepest voelt, de 'pester' niet de bedoeling heeft de ander pijn te doen. Wanneer de gevolgen voor de gepeste duidelijk worden gemaakt aan de pester, zijn de meeste kinderen bereid hiermee te stoppen. En als dat niet voldoende is, dan wordt duidelijk gemaakt wat de sociale gevolgen voor de pester zelf zullen zijn.

Cruciaal in het ontstaan en het in stand houden van pesten zijn de reacties van leeftijdsgenoten op de pester. Zolang deze het pesten blijven aanmoedigen, is het voor de pester moeilijker om hiermee te stoppen. Heerst er in een klas een mentaliteit van respect en vertrouwen, dan zal er minder gepest worden dan wanneer er een onveilige sfeer heerst waarin kinderen zich moeten bewijzen en bezig zijn met hun status in de groep.

Pesten gebeurt per definitie achter de rug van degene die kan ingrijpen, zoals een vader/moeder, juf of meester. Dat betekent dat er goed moet worden samengewerkt tussen school en ouders enerzijds en anderzijds dat kinderen moet worden geleerd hoe zij kunnen aangeven dat zij zich gepest voelen, of merken dat er in hun omgeving wordt gepest.

Meer informatie over pesten en de kanjertraining op de Julianaschool

Voor alle kinderen

- Zie je dat iemand gepest wordt? Zet je witte pet op en meld het aan je leerkracht! Klikken over pesten bestaat niet!
- Ik zet mijn witte pet op, want ik pest niet mee.
- Ik meld (zelf of samen met andere kinderen) het pesten bij de juf, de meester, mijn vader/moeder of een andere volwassene.
- Ik durf te zeggen: "Houd ermee op! Ik vind het gemeen wat jij doet".
- Ik vertel het thuis en vraag om ideeën. Ik help bij het maken van een anti-pest-plan voor onze klas.

Voor het gepeste kind

- Ik ga niet huilen, piekeren of verdrietig zijn. Ik ben niet zielig. Ik zet mijn witte pet op en pak het pesten aan.
- Ik zeg: "Dat vind ik niet leuk. Stop er mee. Je doet gemeen. "Je maakt me verdrietig, ik wil dat je stopt".
- Pesten is gemeen. Ik meld dat ik gepest word. Dat is geen klikken!
- Ik vraag klasgenootjes om hun witte pet op te zetten en mij te helpen. Zodat ik niet alleen sta.
- Ik ga mijn hart luchten bij iemand, die ik aardig vind en vertrouw en vraag om hulp. Dit doe ik bij mijn ouders, de juf of meester of iemand anders die ik goed ken.
- Als ik mijn witte pet op heb, negeer ik de pestvogel. Hij/zij weet niet eens wat hij/zij doet. Ik draai me om en meld het.
- Ik vraag een andere plaats in de klas als ik te dicht bij die pestvogel zit.
- Als ik vervelende e-mails krijg dan verwijder ik ze direct en de volgende keer open ik ze niet eens. Het adres ga ik blokkeren, zodat de e-mails direct verwijderd worden.
- Word ik digitaal of via de telefoon gepest, dan blokkeer ik die personen. Zodat ze niet meer met mij kunnen praten.
- Ik schrijf een dagboekje met alle vervelende dingen die de pestvogels doen. Dan laat ik dit de juf, de meester of mijn ouders lezen.
- Ik kan gaan praten met een ander gepest kind

- Ik kan boeken lezen over het pesten en ik geef die dan aan andere kinderen om ook te lezen.
- Ik kan leuke dingen doen, bijvoorbeeld naar een club. Ik ben dan nooit verplicht met de pestvogel(s) te blijven omgaan.
- Ik denk alleen aan de leuke dingen die ik met andere kinderen doe.
- Als ik meer informatie wil, bel ik (gratis) de kindertelefoon 0800-0432 tussen 14.00 en 20.00 uur of ik kijk op www.pestweb.nl of www.pestten.net.
- Het is niet mijn schuld. Ik ben zoals ik ben en dat is oké.
- Ik ben een tijger, een kanjer, ik ben net zo sterk, groot en slim als die pestvogel(s).
- IK KAN DE PESTVOGEL(S) AAN ALS IK HULP KRIJG VAN KLASGENOOTJES, JUF/MEESTER, OUDERS, VRIENDEN/VRIENDINNEN

Voor de pester

- Ik denk na over hoe het is om gepest te worden. Hoe zou ik dat vinden?
- Ik kan mijn zwarte pet afzetten: IK STOP MET PESTEN.
- Ik vraag hulp aan de juf, de meester en/of mijn ouders.
- Ik ga na schooltijd direct naar huis, zodat ik niet in de verleiding kom om te pesten.
- Ik ga **leuke dingen** doen met een nieuw groepje kinderen.
- Als ik een geintje maak, kijk ik of de ander mijn grapje wel leuk vindt.
- Ik ga nadenken over hoe ik vanaf nu een tijger kan zijn:
 - Wil ik stoer zijn? Dan ga ik op vechtsport.
 - Wil ik de baas spelen? Ik vraag een hond.
 - Verveel ik me? Is er niemand thuis? Ik ga naar een vriendje om te spelen of ga naar een club om leuke activiteiten te doen.
 - Pest ik omdat ik bang ben zelf gepest te worden? STOP! Ik doe aardig en anderen doen aardig tegen mij.
- Als ik meer informatie wil, bel ik (gratis) de kindertelefoon 0800-0432 tussen 14.00 en 20.00 uur of ik kijk op www.pestweb.nl of www.pestten.net.
- Ik kan mijn blauwe pet omruilen voor een witte pet, ook al verwachten anderen dat ik de pestvogel ben.

Voor ouders

- Ook mijn kind kan een blauwe pet opzetten en een pestvogel zijn.
- Ook mijn kind kan gepest worden.
- Ik neem het probleem serieus.
- Ik raak niet in paniek.
- Ik straf niet fysiek, als ik hoor dat mijn kind vaak een blauwe pet opzet.
- Ik probeer er achter te komen wat de mogelijke oorzaken kunnen zijn.
- Ik vraag mij af:
 - Voelt mijn kind zich veilig thuis?
 - Voelt mijn kind zich veilig op school?
 - Pest mijn kind uit stoerheid of uit gewoonte?
 - Pest mijn kind omdat het denkt dat het zo hoort?
 - Pest mijn kind omdat het bij de groep wil horen?
 - Welke tv-programma's volgt mijn kind allemaal?
 - Weet mijn kind wel wat het doet, wat het aanricht?
- Ik besteed extra aandacht aan mijn kind.
- Ik corrigeer agressieve buien.
- Ik stimuleer mijn kind om aan sport te doen of bij een club te gaan.
- Ik overleg met de school, niet met de ouders van een pestvogel of een gepest kind.
- Ik bied hulp aan mijn kind.
- Ik lees boeken over pesten en/of vraag informatie op.
- Ik schakel eventueel een expert in, als ik dat nodig vind of de school dit aangeeft.

Voor de leerkracht

"Leraren hebben een sleutelrol in de aanpak van pesten".

Door het kanjerproject wordt het pestgedrag verminderd en misschien zelfs voorkomen.

Wacht niet tot het pesten gemeld wordt, maar let op de signalen want lang niet al het pesten wordt gemeld.

Signalen van pesterijen kunnen o.a. zijn:

- Doodzwijgen, isoleren.
- Insluiten in de klas, op de gang of het schoolplein.
- Opwachten buiten school.
- Slaan of schoppen, achterna rijden.
- Altijd een bijnaam gebruiken.
- Zogenaamd leuke opmerkingen maken, jennen.
- Bezittingen afpakken, opmerkingen maken over kleding.
- Iemand voortdurend ergens de schuld van geven.
- Neem leerlingen serieus als pesterijen gemeld worden. Doe je dat niet, dan hij/zij het misschien niet weer te zeggen.
- Is er sprake van onderhuids pesten, dan heeft het geen zin om de leerlingen daarmee te

- leerling de schuld geven.
- Bij onderhuids pesten moet je het pesten in algemene zin in de klas aan de orde stellen. Bijv. oorlog en vrede, schending van mensenrechten, kindermishandeling, pesten op school (oorzaken en gevolgen).
- Is er sprake van merkbaar lichamelijke of geestelijke mishandeling dan moet je direct ingrijpen. Als je nu niet ingrijpt dan zeg je eigenlijk: "ga maar door".
- Het gesprek dat je nu met de pester moet voeren, is kort en heel duidelijk.
- Vraag aan de pester: "Is het jouw bedoeling om het leven van.....zuur te maken?" Hierop kan/mag de pester alleen maar ja of nee antwoorden. Bij nee, mag het vanaf nu ook niet weer gebeuren. Bij ja, is het een groot probleem en moet je maatregelen nemen.
- De pester moet gaan inzien welke gevolgen het pesten heeft. En dus hoe het gepeste kind zich voelt.
- Als dit alles geen effect heeft, is de volgende stap het voeren van een aantal **probleemoplossende gesprekken** met de pester om de oorzaak van het pestgedrag te vinden. Mogelijke oorzaken:
 - Eerst zelf gepest zijn, bang zijn om zelf het mikpunt te worden, groot willen doen voor anderen, jaloers zijn, verwend zijn, slecht voorbeeld van..., geweld op TV of internet, reactie op bepaalde stoffen, (te kort aan) aandacht van ouders, mishandeling, nooit gecorrigeerd worden door de ouders, enz.
 - Niemand is gewoon een pester. Het is aangeleerd gedrag. Een pester kan zijn blauwe pet afzetten, maar daar is hulp bij nodig.
 - Is de oorzaak duidelijk? Probeer dan de gevoeligheid van de pester voor wat hij met het slachtoffer uithaalt, te vergroten.
 - Maak daarna samen met de pester afspraken over gedragsverandering. Aan het einde van elke week evalueer je samen met de 'pester' of hij/zij zich aan de afspraken heeft gehouden.
 - Bij grote problemen kun je in overleg met de zorg een handelingsplan opstellen.
 - Maar wat als het geen effect heeft? Neem dan contact op met de ouders. De ouders moet dan- voorzichtig, maar duidelijk- worden verteld wat hun kind anderen aandoet. Ouders kunnen het pesten niet ontkennen omdat je alle voorgaande activiteiten hebt vastgelegd.
 - Als een pester andere kinderen echt mishandelt of eigendommen vernielt moeten de ouders er direct bij worden betrokken.
 - Stopt het pesten niet, dan is een sociale vaardigheidstraining een optie. Dit doe je in overleg met ouders en de IB'er.
 - Bij een onhoudbare situatie is de school genoodzaakt de pester te schorsen of zelfs te verwijderen van school.
 - Maar niet alleen de pester heeft hulp nodig. Ook de gepeste leerling moet geholpen worden. Anders wordt hij/zij een konijntje (bang/passief) of juist zelf een pestvogel (pester). Ook de gepeste leerling kan baat hebben bij sociale vaardigheidstraining. Tijdens de gymles kun je aandacht besteden aan zelfverdediging om de weerbaarheid van de leerlingen te vergroten. Vergeet de hulp aan de hele klas niet. Lees in de klas een boek over pesten. Maak samen met de leerlingen een pestcontract en laat iedereen het ondertekenen. En bespreek ook of iedereen zich eraan houdt.
 - Elke situatie is weer anders, dus je moet zelf proberen in te schatten wat de ernst van de situatie is. Maar schuif het niet te snel weg, maar leg het 'probleem' eens voor aan een collega of de IB'er. Dan heb je meer steun/zekerheid.

Begeleiding

Op de Koningin Julianaschool geven we drie manieren van begeleiding:

- begeleiding van de gepeste leerling;
- begeleiding van de pester;
- begeleiding van de andere kinderen in de groep.

Begeleiding van de gepeste leerling

- Medeleven tonen, luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest?
- Beloven dat je met het kind samen zult zoeken naar een oplossing. Geen geheimhouding beloven (wel evt).
- Toezeggen dat je met het gegeven niet iets doet zonder medeweten van het kind zelf).
- Complimenten uitspreken voor het feit dat het kind bij je is gekomen.
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor, tijdens en na het pesten.
- Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie, die een pester wil uitlokken. Geprobeerd wordt de gepeste leerling in te laten zien dat je op een ander manier kunt reageren (kanjertraining).
- Zoeken en oefenen van een andere reactie, bijvoorbeeld je niet afzonderen (kanjertraining).
- De gepeste leerling in laten zien waarom een kind pest.
- Nagaan welke oplossing de leerling zelf wil.
- Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Belonen als de leerling zich anders/beter opstelt.
- Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s). Het gepeste kind niet overbeschermen, bijvoorbeeld naar school brengen of "ik zal het de pesters weleens gaan vertellen". Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.
- In overleg met de Intern Begeleider hulp inschakelen; sociale vaardigheidstrainingen, Jeugdgezondheidszorg, huisarts, schoolbegeleidingsdienst en/of schoolmaatschappelijk werk. Hierbij kan school een MDO organiseren.

Begeleiding van de pester

- Praten, zoeken naar de reden van het ruzie maken/pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen,).
- Laten inzien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor de gepeste.
- Excuses aan laten bieden.
- Afspraken vastleggen waarin de pester aangeeft hoe hij/zij het gedrag wil veranderen.
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft.
- Straffen als de pester pest, belonen als de pester zich aan de regels houdt.
- De leerling leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de "stop-eerstnadenken-houding" of een andere manier van gedrag aanleren.
- Contact tussen ouders en de school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten? (bijv. problematische thuissituatie, buitengesloten voelen, jaloezie, verveling, de baas willen zijn (macht), voortdurende competitie aangaan, in een niet passende rol worden gedrukt).
- In overleg met de Intern Begeleider hulp inschakelen: sociale vaardigheidstrainingen, Jeugdgezondheidszorg, huisarts, schoolbegeleidingsdienst en/of schoolmaatschappelijk werk.

Oorzaken van pestgedrag

- Een problematische thuissituatie.
- Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen).
- Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt.
- Voortdurend met elkaar de competitie aangaan.
- Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt.
- Pester is zelf (eerder) gepest.

Begeleiding van de andere kinderen in de groep

- De kinderen middels gesprekken bewust maken van de invloed die ze (kunnen) hebben ten aanzien van het voortbestaan of het stoppen van het pestgedrag (meelopers/zwijgersgedrag laten zien).
- De kinderen stimuleren om voor zichzelf op te komen.
- De kinderen stimuleren om voor een ander op te komen.
- De sterke kanten van de gepeste leerling benadrukken.
- Samen spelen en samen werken met het gepeste kind stimuleren door bijvoorbeeld voor de pauze een buitenspeelplan te maken (wie speelt met wie, wat en waar).
- De kinderen aanspreken op hun verantwoordelijkheid voor het behoud van een goede sfeer in de groep.
- Herhalen van de school- en groepsregels.
- Benadrukken dat kinderen verschillend mogen zijn.

Adviezen aan ouders

Ouders van gepeste kinderen

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Adviseer/stimuleer uw kind om het pesten te melden/te bespreken met de leerkracht en stel hierbij zelf de leerkracht ook op de hoogte.
- Door positieve stimulering en zogenaamde schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten moet komen.

Ouders van pesters

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouders

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Neem ook de ouders van de pester serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.
- Raadpleeg bij vragen of zorgen de leerkracht of directie.

Adviezen aan kinderen

- Spreek met respect over je ouders uiteindelijk bepalen jouw ouders wat wel en niet kan.
- Spreek met respect over je school uiteindelijk bepalen de leerkrachten wat wel en niet kan op school.
- Spreek met respect over je klasgenoten beheers jezelf. Blijf fatsoenlijk. Daar kom je het verst mee. De leerkracht is hiervoor het aanspreekpunt als dit moeilijk voor je is.
- Spreek met respect over jezelf ook jij mag er zijn. Als je daaraan twijfelt, spreek dan met je ouders en/of je leerkracht.
- Wil ik stoer zijn? Dan ga ik op een vechtsport.
- Wil ik de baas spelen? Ik vraag een hond.
- Verveel ik me? Dan verzin ik zelf een leuk plan.
- Pest ik omdat ik bang ben zelf gepest te worden? Dan stop ik daarmee.

Online of digitaal pesten

Gezien de steeds grotere rol die het computergebruik in de wereld van de kinderen speelt, vinden we het zinvol om voor de kinderen van de Koningin Julianaschool een aantal afspraken te maken over 'veilig internetten'.

Tips voor leerlingen

- Doe online niet, wat je offline ook niet doet.
- Onthoud dat iedereen zich op internet anders kan voordoen.
- Geef nooit zomaar je privé-gegevens weg.
- Denk niet alleen aan je eigen privacy, maar ook aan die van anderen.
- Rare sites? Klik weg.
- Log uit als je je ongemakkelijk voelt.
- Zorg dat de virusscanner geüpdatet is.
- Reageer niet op vervelende e-mails of chats of polls. Maak geen polls over kinderen uit de klas, juffen of meesters.
- Blokkeer vervelende chatters of e-mailers.
- Computer niet te lang.
- Los problemen samen met je ouders of de leerkracht op.
- Meld het aan je ouders of de leerkracht als je onbeschofte of gemene e-mailberichten ontvangt. Verwijder volgende e-mails van dezelfde afzender zonder ze te openen. Als daders geen respons krijgen, is de lol er voor hen snel af. Ook als je je onprettig voelt door polls, reacties e.d.: laat het weten!

Tips voor ouders

- Surf samen met uw kind. Ga regelmatig samen achter de computer zitten. Ouders en kinderen leren dan van elkaar.
- Maak duidelijke afspraken over het internetgebruik en de tijdsduur die het kind achter de computer mag doorbrengen.
- Houd goed zicht op de computer en plaats deze indien mogelijk op een centrale plaats in huis.
- Leer uw kind om zeer zorgvuldig met privacy om te gaan. Altijd toestemming vragen om aan derden een telefoonnummer, adres of bankrekeningnummer door te mogen geven.
- Bekijk regelmatig de geschiedenis van de browser, zodat u op de hoogte blijft van het surfgedrag van uw kind. Let wel: dit biedt geen garantie, want kinderen kunnen deze ook wissen.
- Gebruik een goede virusscanner en zorg dat deze up-to-date blijft.
- Vertel uw kinderen af te blijven van onbekende software en leer hen voorzichtig om te gaan met het downloaden van onbekende sites.
- Blijf geïnteresseerd in het surfgedrag van uw kind en wijs hem regelmatig op de minder leuke kanten hiervan; zoals pedofielen in chatboxen, pornosites, scheld-e-mails, sms of apps, spam en nog veel meer.
- Stel de leerkracht op de hoogte als u vermoedt dat er sprake is ongewenste activiteiten op internet, waar uw eigen of andere kinderen 'slachtoffer' van (kunnen) worden.

Tips voor leerkrachten

- Bespreek regelmatig hoe leerlingen veilig gebruik kunnen maken van internet.
- Op school gebruiken we internet alleen bij het opzoeken van informatie ten behoeve van een werkstuk of spreekbeurt. Het is niet toegestaan de computer te gebruiken voor spelletjes, MSN, chatten e.d.
- Blijf in de buurt bij de internettende leerlingen en laat hen weten dat ze regelmatig gecontroleerd worden. Controleer of de schoolregels worden opgevolgd.
- Laat persoonlijke gegevens privé blijven. Let er op dat er over de leerlingen zo weinig mogelijk valt te traceren.
- Pesten of bedreigen via e-mail wordt niet getolereerd.
- Bij overtreding van één van bovenstaande afspraken spreekt de leerkracht een 'internetschorsing' uit.

Als er sprake is van 'digitaal' pesten, moet de leerkracht op de hoogte worden gesteld. Wij zullen dit op school bespreken en proberen te achterhalen wat er is gebeurd. Ouders van betrokkenen zullen we op de hoogte stellen, zodat zij weten wat er is gebeurd. Waar mogelijk, volgen we dit pestprotocol.

1	De leraar heeft een positieve uitstraling, is respectvol en leeft voor wat hij ook in gedrag van kinderen, ouders en collega's verwacht.
2	De leerkracht zegt wat hij doet en doet wat hij zegt; de basis is wederzijds vertrouwen. Dit wordt visueel ondersteund door de afspraken en smiley-poster (zichtbaar in alle klassen).
3	De leraar maakt écht contact (verbaal en non-verbaal) met alle kinderen (dus ook met de introverte leerlingen).
4	De leraar gaat altijd uit van de positieve bedoeling van de leerlingen en onderzoekt waar onwenselijk gedrag vandaan komt zodat hier gericht op gestuurd kan worden.
5	De leraar heeft de focus op gewenst gedrag, reageert hierop en besteedt veel aandacht aan complimenten.
6	De leerkracht betreft de kinderen bij de les door hen te enthousiasmeren en te motiveren.
7	De leerkracht uit optimistische en positieve verwachtingen. Kinderen weten waar zij aan toe zijn. Regels worden in een positieve formulering geuit.
8	De leerkracht reageert op een duidelijke manier op ongewenst gedrag. Grenzen worden vroegtijdig afgebakend.
9	De leerkracht heeft in de groep de kantjeafspraken hangen, benoemt en verwijst naar deze regels. De leerkracht zorgt dat deze regels levend blijven en worden nageleefd.
10	De leerkracht benoemt van tijd tot tijd het pettinggedrag en lost conflicten voornamelijk op door middel van benoemen en naspelen van "de pettenrollen".
11	De leerkracht stimuleert zelfvertrouwen en zelfredzaamheid; leert kinderen om zelfstandig op een goede manier aan het "sociale verkeer" deel te nemen.
12	De leerkracht leert kinderen op hun eigen rol te reflecteren (door tips en tops van klasgenoten) waardoor het kind binnen elke groep een stabiele, kantjepositie (kan) hebben.

